

జాతీయవయోజన విద్యా కార్యక్రమం

జనవాచకం 1–రాతపుస్తకం

ప్రకాశకులు :
డైరెక్టర్
వయోజన విద్యాశాఖ
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం
హైదరాబాదు 1984

జనవాచకం 1

రాతపుస్తకం

కూర్పు :

భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి

(భాషాశాస్త్రశాఖ, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం)

వి. ఈశ్వరరెడ్డి

(డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ నాన్‌ఫార్మల్ ఎడ్యుకేషన్, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం)

ప్రకాశకులు :

డైరెక్టర్

వయోజన విద్యాశాఖ

ఆంధ్ర ప్రదేశ ప్రభుత్వం

హైదరాబాదు

1984

మొదటి ముద్రణ 1979
రెండవ ముద్రణ 1981
మూడవ ముద్రణ 1984

Price: Rs. 3-00

ప్రకాశకులు :

డైరెక్టర్
వయోజన విద్యాశాఖ
ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం, హైదరాబాదు

ముద్రణ : జ్యోతి ప్రెస్స్, హైదరాబాదు - 500380

రచనలో సహకరించినవారు :

1. డాక్టర్ పి. సాందీప్
2. డాక్టర్ పోరంకి దక్షిణామూర్తి
3. శ్రీ ఎన్. గోపి
4. కుమారి ఎన్. దుర్గాదేవి
5. ,, సి. బృందావనం

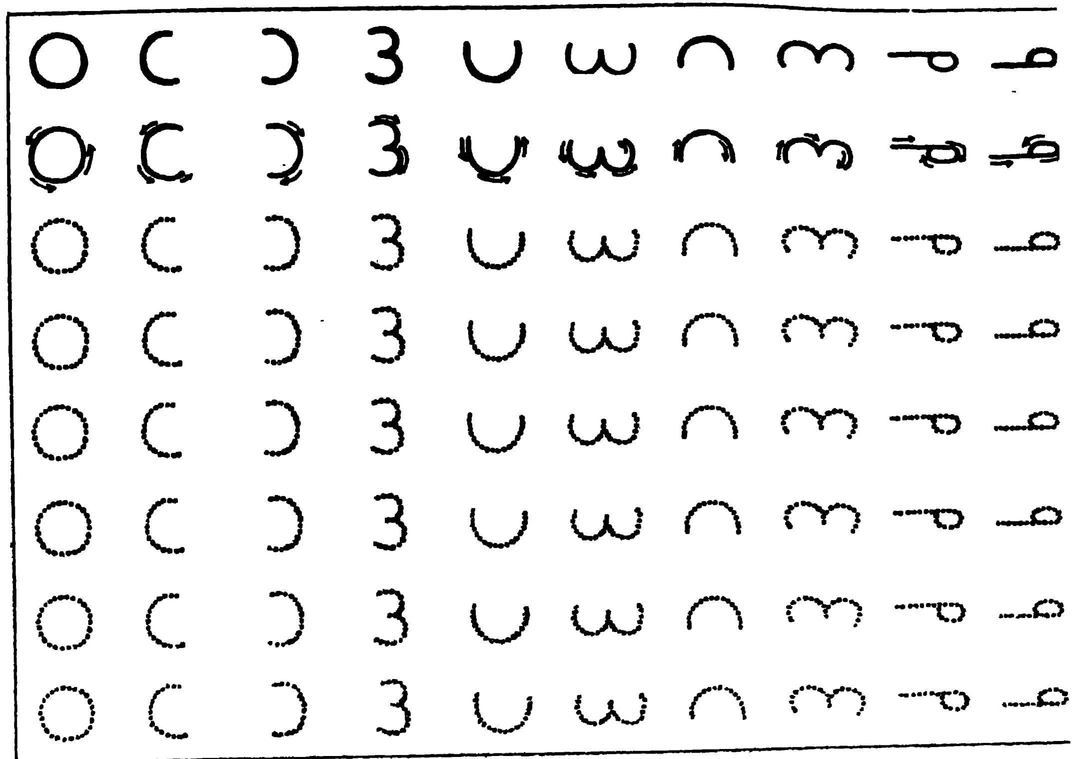
సంతకం

ఎ. రాములు	బి. కమలమ్మ
ఎ. రాములు	బి. కమలమ్మ
ఎ. రాములు	బి. కమలమ్మ
ఎ. రాములు	బి. కమలమ్మ
ఎ. రాములు	బి. కమలమ్మ
ఎ. రాములు	బి. కమలమ్మ
ఎ. రాములు	బి. కమలమ్మ
ఎ. రాములు	బి. కమలమ్మ

నేర్పేవారికి సూచనలు

1. సంతకం పెట్టడం మొట్టమొదటే అందరికీ రావాలి. రాతపని పుస్తకంలో ఇచ్చిన నమూనానుబట్టి ప్రతి విద్యార్థి పేరు ఉపాధ్యాయుడు రాసి కాపీ చేయించాలి. ఇంటి పేరు మొదటి అక్షరం ఉదాహరణలో ఇచ్చినట్లు ఇంగ్లీషు పద్ధతి ప్రకారం అనుసరించాలి.

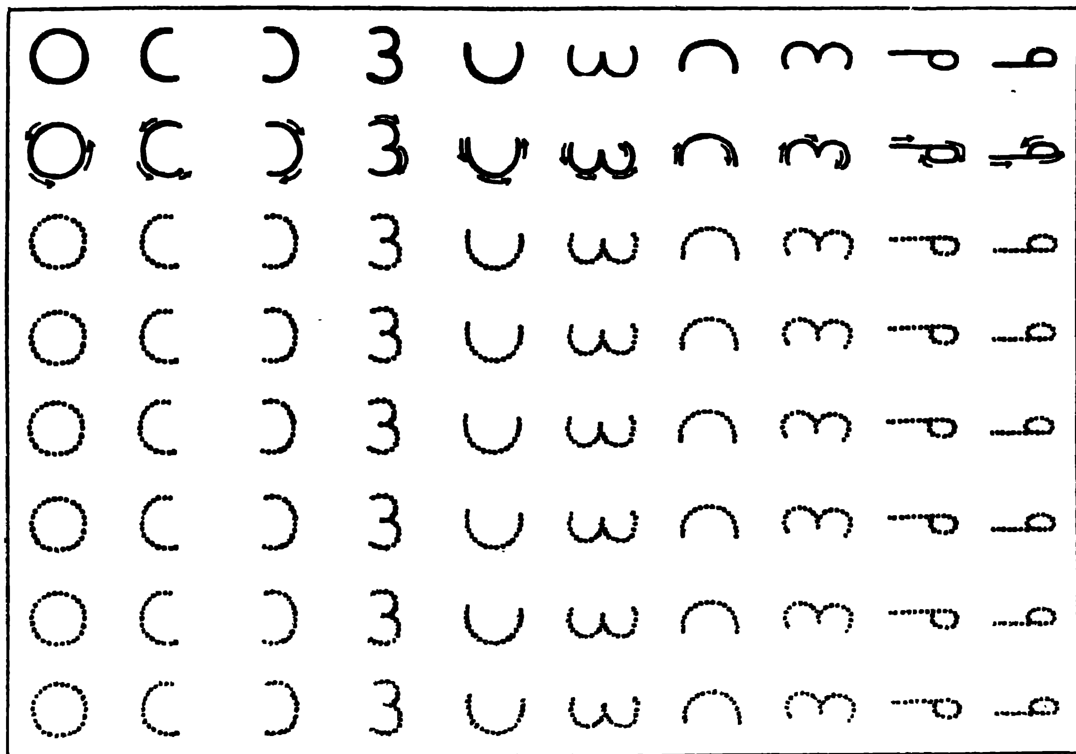
2. రాతపని పుస్తకంలోలాగా, విద్యార్థి పేరు మొదటి వరసలో రెండు మూడు (పట్టినన్ని) సార్లు అధ్యాపకుడు గుండ్రంగా రాసి ఒక్కొక్క అక్షరం చూపిస్తూ పలికించాలి. కింది గళ్ళలో రాతపని పుస్తకంలో చూపించినట్లు పెద్ద. చుక్కల ఆధారంగా వాళ్ళచేత కాపీ చేయించాలి.

నేర్పేవారికి సూచనలు

1. సంతకం పెట్టడం మొట్టమొదటే అందరికీ రావాలి. రాతపని పుస్తకంలో ఇచ్చిన నమూనానుబట్టి ప్రతి విద్యార్థి పేరు ఉపాధ్యాయుడు రాసి కాపీ చేయించాలి. ఇంటి పేరు మొదటి అక్షరం ఉదాహరణలో ఇచ్చినట్లు ఇంగ్లీషు పద్ధతి ప్రకారం అనుసరించాలి.

2. రాతపని పుస్తకంలోలాగా, విద్యార్థి పేరు మొదటి వరసలో రెండు మూడు (పట్టినన్ని) సార్లు అధ్యాపకుడు గుండ్రంగా రాసి ఒక్కొక్క అక్షరం చూపిస్తూ పలికించాలి. కింది గళ్ళలో రాతపని పుస్తకంలో చూపించినట్లు పెద్ద. చుక్కల ఆధారంగా వాళ్ళచేత కాపీ చేయించాలి.

నేర్పేవారికి సూచనలు

1. అక్షరాలు గుండ్రంగా రాయటం నేర్పటానికి, చెయ్యి తిరగటానికి ఐదో పేజీలో ఇచ్చిన మలుపులను కాపీ చేయించాలి.

2. అచ్చులను హల్లులను ఒక్కొక్కటి వేరువేరుగా పలికిస్తూ రాయించాలి. ఇవి పూర్తిగా వాళ్ళు ఇప్పుడు నేర్చుకో నక్కరలేదు.

3. ఇచట కొన్ని అక్షరాలు రాయబడలేదు. వయోజనులు మొదటి స్థాయిలో సులభంగ పలక గలిగే అక్షరములు మాత్రమే ఇచ్చుట చూపించ బడినవి.

1.1 అచ్చులు

అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ	ఎ	ఏ	ఒ	ఓ
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ	ఎ	ఏ	ఒ	ఓ
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ	ఎ	ఏ	ఒ	ఓ
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ	ఎ	ఏ	ఒ	ఓ
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ	ఎ	ఏ	ఒ	ఓ
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ	ఎ	ఏ	ఒ	ఓ
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ	ఎ	ఏ	ఒ	ఓ
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఉ	ఊ	ఎ	ఏ	ఒ	ఓ

1. 2 హల్లులు

క	గ	చ	జ	ట	డ	ణ
క	గ	చ	జ	ట	డ	ణ
క	గ	చ	జ	ట	డ	ణ
క	గ	చ	జ	ట	డ	ణ
క	గ	చ	జ	ట	డ	ణ
క	గ	చ	జ	ట	డ	ణ
క	గ	చ	జ	ట	డ	ణ
క	గ	చ	జ	ట	డ	ణ

1.2 హల్లులు

త ద న	ప బ మ	య ర ల వ స
త ద న	ప బ మ	య ర ల వ స
త ద న	ప బ మ	య ర ల వ స
త ద న	ప బ మ	య ర ల వ స
త ద న	ప బ మ	య ర ల వ స
త ద న	ప బ మ	య ర ల వ స
త ద న	ప బ మ	య ర ల వ స
త ద న	ప బ మ	య ర ల వ స

పాఠం 2

మనం చదవ గలం

మనం చదవ గలం

మనం చదవ గలం

మనం చదవ గలం

మనం చదవ గలం

మనం చదవ గలం

మనం చదవ గలం

మనం చదవ గలం

నేర్పేవారికి సూచన

దనం = ధనం, జానపదులు ఒత్తులు ఉచ్చరించలేకపోయినా ఇలాటి సంస్కృత శబ్దాలు వాడుతుంటారు. చివరి పాఠాల్లో ఒత్తులు నేర్పుతాము. అధ్యాపకులు ఇక్కడ వాళ్ళచేత 'ధ" పలికించటానికి ప్రయత్నం చెయ్యగూడదు.

దవ = మందు; దగ = మోసం. ఇవి తెలంగాణా ప్రాంతంలో వాడతారు. చివరి అక్షరంలో పీటికి దీర్ఘం ఉండదు.

2.2. ఈ కింది మాటలను గుర్తించేట్టు చేసి పలికించాలి.

గద	మనం	దనం	వలవల
దవ	వనం	గదవ	గలగల
దగ	నవల	గవద	

2.3. గీత పెట్టిన చోట సరైన అక్షరం ఏరుకొని పూర్తి చేయించాలి.

(మ, వ, న, ం, ల, చ, గ, ద)

1. — దం
2. — లవ
3. వ —
4. గల — ల
5. మ — ం
6. ద — నం
7. మన —
8. — నం

2.4. ఈ కింది మాటల్లోని న – వ, వ – మ, చ – ద, గ – ద అనే అక్షరాల మధ్య రూపంలో ఉన్న తేడాలను గమనించేట్లు చెయ్యాలి.

మనం — వనం

వల — మగ

చలవ — దవనం

గద — దనం

పాఠం 3

మనం రాయగలం

మనం రాయగలం

మనం రాయగలం

మనం రాయగలం

మనం రాయగలం

మనం రాయగలం

మనం రాయగలం

మనం రాయగలం

నేర్పేవారికి సూచన

గారాం = గారాబం (మాం) డలికం.

దర = ధర, వెల; యాది = జ్ఞాపకం (తె) లంగాణా మాండలికం.

మాగం = మాఘం; నాయం = న్యాయం; నారాయన = నారాయణ.

రామాయనం = రామాయణం; యాలం = వేలం; మయాన = మధ్యన.

నాదా, మాదా = నాది + ఆ; మాది + ఆ (కొందరు ఈ అచ్చును 'ఆ' గా ఉచ్చరించరు. 'Cat' లో ఉండే 'a' అచ్చులాగా ఉచ్చరిస్తారు.) అయినా ఫరవాలేదు.

3.2. ఈ కింది మాటల్లో అక్షరాలు గుర్తించేట్టు చేసి కలుపుకుంటూ మాటలు పలికించాలి.

యమ	యావ	మాగం	నారాయన
గయ	వార	నాయం	రామాయనం
దర	వాయ	యాగం	
	రాదా ?	యాలం	
	నాదా ?	యాచన	
	మాదా ?	మయాన	
	దగా	మారాం	
	గార		
	గారాం		

3.3. గీత పెట్టిన చోట సరైన అక్షరం ఏరుకొని పూర్తి చేయించాలి.

(నా, రా, మా, గా, ం, ల, య)

1. — రాం
2. — గం
3. — మ
4. మా — ం
5. — రాయన
6. యా — ం
7. నాయ —

3.4. ఈ కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పువరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరైన వరసలో కలిపి తిరిగి రాయించాలి.

మరా	యంన	లమ మల
యద	గంరా	లగ గల
మంనా	రాంగా	లవ వల
యమా	గంయా	రానాయన

3.5. ఈ కింది అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

మా నాయన

మన రమ

మా మామ

రామనామం

వలదారం

నాయన దయ

చామనచాయ

వాన రాదా ?

3.6 ఈ కింది వాక్యాలు ఒక్కొక్కరి చేత చదివించాలి.

మన నావ మరనావ

మామగాయం నయం

మా నాయన చాలా నయం గదా !

మన రమ చామన చాయ

పాఠం 4

అందరికీ చదవటం రాయటం రావాలి

అందరికీ చదవటం రాయటం రావాలి
అందరికీ చదవటం రాయటం రావాలి
అందరికీ చదవటం రాయటం రావాలి
అందరికీ చదవటం రాయటం రావాలి
అందరికీ చదవటం రాయటం రావాలి
అందరికీ చదవటం రాయటం రావాలి
అందరికీ చదవటం రాయటం రావాలి

4.2. ఈ కింది మాటలను గుర్తించేట్టు చేసి పలికించాలి.

గంగ	వీది	మిలమిల	మాయ
కాకి	గీర	నిగనిగ	మారి
రాగి	వీటికి	కరనం	మాయం
గిరి	చీదర	చదరం	రాకీ
దాది	చిటకా	దరి	దారా
కలి	కాటిక	దవ	నావ
చీడ	చీదటం	రాట	వనం
			వారి

నేర్పేవారికి సూచన

ఈ పాఠంలో కొత్తగా నేర్చుకున్న 'ా' (దీర్ఘం) గుర్తును అన్ని అక్షరాలకు చెప్పి వాక్యంలోని ఇతరక్షరాలతో కలిపించి వారిచేతే మాటలు చేయించాలి. ఈ విధంగా వారు చాలా క్రియాపదాలను నేర్చుకుంటారు.

4.3. ఈ కింది అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

మనమందరం	వంటచవి	మంచి కాలం
మంచిదారి	చాలామంది	విమల కలం
చలిమంట	రమ అందం	నిలవ నీరు
అందరిమాట	మన వాకిలి	నీలి చీర

4.4. గీత పెట్టినచోట ఉండవలసిన అక్షరం ఈ కిందివాటిలో ఏరుకొని రాయించాలి.

(టి, చి, వా, రి, ద, ని, చీ, గా, మ)

1. అం — ం	4. — రం	7. — దర
2. వ —	5. — ంచి	8. — లం
3. మం —	6. కి — కీ	9. పీ — కి

4.5. ఈ కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పు వరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరైన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి. అలా తిరిగి రాయించాలి.

రివ	కికా	చిమం	రభీ
అంరంద	కటికా	వనిల	దిదా
దికం	రివహా	రుసీ	దరచీ
టంవా		లలీ	

4.6. ఉదా :— 'దా' తో ఇతరక్షరాలు కలిపితే వచ్చే కొత్తపదాలు : దారి, దాక, దావా, దార, దాయటం, దాలి.

ర — రా, రాదా, రాక, రావా, రారా,

క — కా	ట — టా
చ — చా	య — యా
వ — వా	ల — లా

పై అక్షరాలతో మొదలయ్యే తెలుగు మాటలను ఒక్కొక్కరిచేత రెండు మూడు రాయించి, పెద్దగా చదివించాలి.

జనం పెరిగితే తిండి తరుగుతుంది

జనం పెరిగితే తిండి తరుగుతుంది

జనం పెరిగితే తిండి తరుగుతుంది

జనం పెరిగితే తిండి తరుగుతుంది

జనం పెరిగితే తిండి తరుగుతుంది

జనం పెరిగితే తిండి తరుగుతుంది

జనం పెరిగితే తిండి తరుగుతుంది

జనం పెరిగితే తిండి తరుగుతుంది

నేర్పేవారికి సూచన

కడప(తె) = గడప

పడక = పక్క (మాం)

పచిక = పచ్చిక

టెంకాయ = కొబ్బరికాయ.

5.2. ఈ కింది మాటలు చదివించాలి; చెప్పి రాయించాలి.

జడి	జరుగు
గిరి	పెనం
కంప	జలం
తేగ	జంతిక
తేరు	నిడివి
దాడి	నరం
విడి	తిరుపతి
కడప	తీతువు
జలగ	

5.3. కొత్త గణింతంతో వచ్చిన ఈ కింది మాటలు చదివించాలి, రాయించాలి.

గంత	తుని	మెలిక	ముందర
పార	జిల	గురక	కెరటం
తార	చెద	గులక	గునపం
రాజు	చేమ	జడుపు	చులకన
మాటు	తేమ	విడుపు	
మాడు	పేచీ	దురద	
తుండు	మేడ	నురగ	
టెంకె	మేడి	పుడక	
	రేక		
	గంతు		

5.4. ఈ కింది మాటలను (సమాసాలను) కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

గంగా నది	నాలుగు గుంజలు
దేవుడి గుడి	దిన దినం
రేపటి తేది	పాప పలక
గురి గింజ	నెల జీతం
జడి వాన	మలి కానుపు
వేకువ జాము	దీపం వెలుగు
వేలం పాట	మన తెలుగు
జాలి గుండె	నడి రాతిరి

5.5. గీత పెట్టిన చోట ఈ కింది అక్షరాల్లో సరైన అక్షరం ఏరుకొని మాటలు పూర్తిచేయించాలి.

(జ, చే, పె, డి, మే, తే, రు, గు, కా, వి, చీ, టి, తి, చు, కె, డు)

1. — త
2. పెరు —
3. — దీ
4. వి —
5. గ — ం
6. — దవి
7. ను — గు
8. — కు
9. — నుపు
10. కుంప —
11. నిడి —
12. — రుపతి
13. పే —
14. — లకన
15. బెం —
16. తుం —

5.6. ఈ కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పు వరుసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరైన వరుసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

జంగు	నదిం	కలప
వుజా	తంజీ	లుగెపు
పవే	పకుంటి	రుచుకు
రుడుపు	నుకాపు	లుతెగు
తవుం	డకపు	లచుకన

పాఠం 6

అండ ఉంటే కొండ దాటుగలం

అండ ఉంటే కొండ దాటుగలం

అండ ఉంటే కొండ దాటుగలం

అండ ఉంటే కొండ దాటుగలం

అండ ఉంటే కొండ దాటుగలం

అండ ఉంటే కొండ దాటుగలం

అండ ఉంటే కొండ దాటుగలం

అండ ఉంటే కొండ దాటుగలం

6.2. ఈ కింది మాటలను చదివించాలి, రాయించాలి.

పొడ	డొంక	చొరవ	దొంతర
దొర	దంటు	గొడవ	పొడుం
రొద	చొంగ	మొగుడు	కొర కొర
మొర	పొడవు	తొడుగు	లొడ లొడ
పొద	కొరవ		

6.3. ఈ కింది వాటిల్లో అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

దిన దిన గండం	డొంకదారి	పొదచాటు
పేదల మొర	పొగతాగటం	నీటి కొరత
వరిపొలం	తల పొగరు	కంది మొలక
పనితొందర	గొంతువాపు	దొండపాదు

1.4. ఖాళీ పెట్టిన చోట సరైన అక్షరం కిందవాటిల్లో ఏరుకొని పూర్తిచేయించాలి.

(పొ, గొ, దొ, డు, కొ, మొ, తొ, చొ, డొ, లొ)

1. ___ంతర
2. ___లక
3. ___లం
4. ___ంగడి
5. ___ంకదారి
6. ___రత
7. ___ందర
8. గొ___గు
9. పొద___
10. లొడ___డ

1.5. ఈ కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పువరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరైన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

ఏంగం
గకొం
పొముగ
లకొత

రచొవ
డంతొం
దాడంట
కొతర

గగొండి
లపొం
డుగుపొ
లకమొ
పేలుద

ఎరువు లేని చేను నీళ్లు లేని ఏరు

ఎరువు లేని చేను నీళ్లు లేని ఏరు

ఎరువు లేని చేను నీళ్లు లేని ఏరు

ఎరువు లేని చేను నీళ్లు లేని ఏరు

ఎరువు లేని చేను నీళ్లు లేని ఏరు

ఎరువు లేని చేను నీళ్లు లేని ఏరు

ఎరువు లేని చేను నీళ్లు లేని ఏరు

ఎరువు లేని చేను నీళ్లు లేని ఏరు

7.2. ఈ కింది మాటలు చదివించాలి, రాయించాలి.

ఎద	ఏరువాక	పెళపెళ	చేప
ఎదురు	పాళీ	గొళ్లెం	మేత
ఎవరు	మళ్లా	రేకులు	చెరువు
ఏపు	కళ్లాపి	వేకువ	దేవిడీ
ఏలేరు	దళ్లు	లేత	పేలు
ఏతం	తళతళ	నేత	కేకలు

7.3. ఈ కింది వాటిల్లో అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

మంచి ఎరువు	వరిచాళ్లు	కళ్లం గింజలు
ఎండ పొడ	ముళ్ళకంప	మంచి పెళ్లాం
ఎకరం నేల	పాత గొంగళి	లేత పాకం
ఏతం పాట	తలుపు గొళ్లెం	వేడి నీళ్లు
ఏడడుగులు	మెరిసే పళ్లెం	

7.4. గీత పెట్టిన చోట సరైన అక్షరం కిందవాటిల్లో ఏరుకొని పూర్తి చేయించాలి.

(వా, ఏ, ఎ, వ, పా, ళ, ళ్ళు, ళ్ళ, త, వే, రే, ం)

1. ——రువు
2. ఎ——రు
3. ——తం
4. ఏరు——క
5. నీ——
6. ——శ్రీ
7. త——తళ
8. గో——ం
9. ——కులు
10. మే——
11. ——కుప
12. మేళ——

7.5. ఈ కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పువరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరైన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

ఎవురు
ఎమినిది
కలు ళ్ళ
యిళాక
ళ్ళుగు
తిచేపని
ఎరకం
ఏగును
ళక
గంగోళ
ఐవాక
ళ్ళుకా

పాఠం 8

వేసిన పంటు పెయ్యకు ఆ పొలం పాడుచెయ్యకు

వేసిన పంటు పెయ్యకు ఆ పొలం పాడుచెయ్యకు
వేసిన పంటు పెయ్యకు ఆ పొలం పాడుచెయ్యకు
వేసిన పంటు పెయ్యకు ఆ పొలం పాడుచెయ్యకు
వేసిన పంటు పెయ్యకు ఆ పొలం పాడుచెయ్యకు
వేసిన పంటు పెయ్యకు ఆ పొలం పాడుచెయ్యకు
వేసిన పంటు పెయ్యకు ఆ పొలం పాడుచెయ్యకు
వేసిన పంటు పెయ్యకు ఆ పొలం పాడుచెయ్యకు

8.2. కింది మాటలు చదివించి రాయించాలి.

మసి	సంజె	సంక	లంపటం
ఆదా	సందె	సంకెల	[illegible]
ఆకలి	పనస	పులుసు	[illegible]
ఆరాటం	వరస	సులువు	కయ్యా[illegible]
సంచి	సిలక	సేపు	అయ్య[illegible]

8.3. గీత పెట్టినచోట ఉండవలసిన అక్షరం రాయించాలి.

(స, సా, సి, సీ, సు, సౌ, సే, య్య)

1. సీ——
2. ——రు
3. ——రుకు
4. ——లక
5. రొ——లు
6. ——కాయ
7. ——[illegible]
8. ——[illegible]

8.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పు వరుసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరైన వరుసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

టఅ	తసం	సంపీ
సిక	సుగసో	దివాఅరం
య్యరో	లువాఅ	తసం
డుపం	లుపుసు	రసొకాయ
య్యాను	య్యకో	తసీ

8.5. ఈ కింది వాటిల్లో అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

మిరప పంట	పంట తెగులు	సందె చీకటి	పసి మనసు
కరువు కాలం	గందపు సాన	చిలక పలుకు	సాలె గూడు
కడుపు మంట	రొయ్యలకూర	చెరుకు రసం	

పాఠం 9

తలకు మించిన అప్పు తనకే ముప్పు

తలకు మించిన అప్పు తనకే ముప్పు

తలకు మించిన అప్పు తనకే ముప్పు

తలకు మించిన అప్పు తనకే ముప్పు

తలకు మించిన అప్పు తనకే ముప్పు

తలకు మించిన అప్పు తనకే ముప్పు

తలకు మించిన అప్పు తనకే ముప్పు

తలకు మించిన అప్పు తనకే ముప్పు

9.2. కింది మాటలు చదివించి రాయించాలి.

కప్పు	చేర్పు	మునక	మెప్పుదల
అప్పు	తీర్పు	నప్పటం (మాం)	మార్పిడి
దుప్పి	పలక	ముప్పూటలు	దర్పం
ఏడ్పు	అలక	ఆర్పటం	మార్పు
నిప్పు	ములగ	ముప్పాతిక	

9.3. గీత పెట్టిన చోట, ఈ కిందివాటిల్లో సరైన అక్షరం ఏరుకొని పూర్తి చేయించాలి.

(ప్పె, ప, ప్పూ, ప్పొ, ప్ప, డ్పు, ర్పు, ప్పు)

1. పా —
2. న — టం
3. చె —
4. ఉ — న
5. ము — ద్దులు
6. ము — టలు
7. ఏ —
8. తూ —

9.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పు వరసలో వున్నాయి. వాటివి సరయిన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

ప్పు ప	నడు ప్పె	తికముప్పా
తముం	ట ప్పేము	టంర్పఆ
లుప్పీక	లుప్పతి	ద్దుప్పొములు.
కదప్పి	ప్పక	

9,5. ఈ కింది మాటల జంటల్లోని అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

ముంతపప్పు	గంజివార్పు
తప్పొప్పు లు	మాటనేర్పు
ఉప్పు డుపిండి	పంటమార్పిడి
చెప్పు దెబ్బ	పిల్లలఏడ్పులు
అచ్చుతప్పు	ము ప్పేటగొలుసు
వరికుప్ప	ఉ ప్పెనముప్పు

ఉన్న ఊరు కన్న తల్లి

ఉన్న ఊరు కన్న తల్లి
ఉన్న ఊరు కన్న తల్లి
ఉన్న ఊరు కన్న తల్లి
ఉన్న ఊరు కన్న తల్లి
ఉన్న ఊరు కన్న తల్లి
ఉన్న ఊరు కన్న తల్లి
ఉన్న ఊరు కన్న తల్లి

10.2. కింది మాటలు చదివించి రాయించాలి.

నల్లి	చిన్న	అల్లం	మల్లెలు	[illegible]
తల్లి	మొన్న	చిల్లర	రాట్నం	[illegible]
చెల్లి	పొన్న	సున్నం	కట్నం	[illegible]
			గవ్వ సున్నం	

10.3. ఈ కింద గీత పెట్టినచోట సరైన అక్షరం రాయించాలి.

(ఊ, ల్లా, న్నె, న్నా, జ్వ, ల్ల, ల్లి, ర్వ, న్ని, న్న, వ్వ, ట్ట, ట్న,)

1. చె ______
2. ఉ ______ కు
3. ఉ ______ రు
4. వ ______ లు
5. అ ______ రి
6. మ ______ న
7. ప ______ రు
8. రా ______ ం
9. అ ______ కాడ
10. ఉన్న ______ రు.
11. ను ______ లనూనె
12. గ ______ ం
13. ______ ఠం

10.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పువరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరయిన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

ల్లిఉ	ల్లెప	రిఅల్ల	నమన్న
నల్లి	డల్లెజ	ంన్నస	ల్లపిలిగా
టడూం	న్నూరుఇ	ర్లుకా	పొచెట్టున్న
న్నుప	ట్నంక	ర్లుతీ	
న్నుమ	రున్నీప	ర్నీగి	

10.5. ఈ కిందివాటిల్లో అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

తల్లిమనసు	దొంగనోట్లు	వన్నెచిన్నెలు	ఉల్లిపాయ
పిల్లగాలి	చల్లన్నం	పొలంపన్ను	మాటమన్నన
ఉల్లిపాయ	మాటమన్నన	ఉల్లాకు	
నల్లులమందు	పిల్లనగ్రోవి	వేడిజున్ను	
అల్లరిపిల్ల	కట్నంకానుకలు	పిల్లగాలి	

పాఠం 11

ఒక్కరి పాటు పదిమంది పాలు

ఒక్కరి పాటు పదిమంది పాలు

ఒక్కరి పాటు పదిమంది పాలు

ఒక్కరి పాటు పదిమంది పాలు

ఒక్కరి పాటు పదిమంది పాలు

ఒక్కరి పాటు పదిమంది పాలు

ఒక్కరి పాటు పదిమంది పాలు

ఒక్కరి పాటు పదిమంది పాలు

11.2. కింది మాటలు చదివించి రాయించాలి.

ఒక	ముక్క	ముక్కెర	ఆవముక్క
ఒంటె	చెక్కు	దిక్కులు	చెక్కతలుపు
ఒప్పుదల	గుక్క	కాన్కలు	అక్కాబావలు
ఒంటరి	పిక్క	లక్క	పక్కవాళ్ళు
		చిక్కదనం	
		ముక్కినబియ్యం	

11.3. ఈ కింద గీత పెట్టిన చోట సరైన అక్షరం ఏరుకొని రాయించాలి.

(క్కు, క్కా, క్కో, క్క, క్కి, క్కె)

1. లా——— !
2. కు———
3. మ———వ
4. వా———య
5. ము———ర
6. కు———మంచం

11.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పు వరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరయిన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

రఒ	లుక్కుది	ముక్కయ్యంబి
క్కరె	క్కెచర	రిమరిమ
క్కకు	డక్కఎ	దిరిపం
క్కఅ	ఒటీక	క్కతిమనిసి

11.5. ఈ కింది వాటిలో అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

కుక్కకాటు	ఒండుమట్టి
అరటి తొక్క	ఒకటో ఎక్కం
వక్క పలుకు	ముక్క బియ్యం
టక్కు లాడి	ఎడారి బండి
చుక్కె దురు	కుక్కిమంచం
	దుక్కిదున్నటం

పాఠం 12

చెట్టు లేని ఇల్లు తల్లి లేని బిడ్డ

చెట్టు లేని ఇల్లు తల్లి లేని బిడ్డ

చెట్టు లేని ఇల్లు తల్లి లేని బిడ్డ

చెట్టు లేని ఇల్లు తల్లి లేని బిడ్డ

చెట్టు లేని ఇల్లు తల్లి లేని బిడ్డ

చెట్టు లేని ఇల్లు తల్లి లేని బిడ్డ

చెట్టు లేని ఇల్లు తల్లి లేని బిడ్డ

చెట్టు లేని ఇల్లు తల్లి లేని బిడ్డ

12.2. కింది మాటలు చదివించి రాయించాలి.

ఇరుసు	బంతి	అడ్డగోడ
ఇతను	బాతు	అడ్డెడు
ఇక్కడ	బిరుదు	బడ్డీ
ఇంజను	బీరకాయ	మడ్డి
ఇవ్వటం	బలపం	

12.3. గీత పెట్టిన చోట. కిందవాటిల్లో సరైన అక్షరం ఏరుకొని రాయించాలి.

(డ్డీ, డ్డె, డ్డు, డ్డి, ఇ, బా, బ, బీ, బు, బొ)

1. తె____
2. వ____
3. గ____
4. అ____డు
5. ____ంతి
6. ____ ల్లు
7. ____ ట
8. ____ డ్డు
9. బా____
10. ____గం.

12.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పు వరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరయిన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

తనిఇ	తిబం	డ్డప
రుకుఇ	డుగబా	డ్డిగ
క్క_ఇడ	గంటీ	డ్డీవ
ద్దరుఇ	మడబు	డ్డుగు
జఇంను	ల్లంబె	బుడుడ్డె
	గరంబొం	

12.5. ఈ కిందివాటిల్లో అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

పట్టుచీర	బంజరుబీళ్ళు	గడ్డ పెరుగు
ఇంటిదీపం	బాడుగఇల్లు	దొడ్డమనసు
ఇవతలిఒడ్డు	బొంకుమాట	వడ్డీబాధ
ఇంటిగుట్టు	బీదసాదలు	ఒడ్డు_ఒడుపు
	చెట్టుబెరడు	గడ్డిబండి

పాఠం 13

ఈ రోజుల్లో రూపాయికి విలువేముంది?

ఈ రోజుల్లో రూపాయికి విలువేముంది?

ఈ రోజుల్లో రూపాయికి విలువేముంది?

ఈ రోజుల్లో రూపాయికి విలువేముంది?

ఈ రోజుల్లో రూపాయికి విలువేముంది?

ఈ రోజుల్లో రూపాయికి విలువేముంది?

ఈ రోజుల్లో రూపాయికి విలువేముంది?

ఈ రోజుల్లో రూపాయికి విలువేముంది?

13.2. కింది మాటలు చదివించి రాయించాలి.

ఊరు	దూత	పూలు	మూలిక
ఊను	మూత	రూపం	తూము
ఊదటం	పూత	మూకుడు	చూలింత
ఊత	చూపు	మూలుగు	సిగ్గూ ఎగ్గు.

13.3. గీత పెట్టిన చోట సరైన అక్షరాన్ని ఈ కింది వాటిల్లో ఏరుకొని రాయించాలి.

(దూ, రూ, నూ, లు, తూ, రు, గూ, జూ, ఊ, మూ)

1. చూ____
2. ____పూ
3. ____రెడు
4. ____పి
5. ____డు
6. ____దం
7. ____ర్పు
8. ____రం
9. ____పాయి
10. ____ర్పిళ్ళు.

13.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పువరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరయిన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

లురో	పురూ	జపూ	డికకూ
తఈ	లునూ	పుసూ	లులాచూ
డుఈ	రుచూ	లంమూ	రందూ
దుపా	డుగూ	కంతూ	టుకికు
లుజూ			

13.5. ఈ కింది మాటల్ని కలిపి చదివించాలి.

వేప పూత	ఈగల రొద	మూగ మనసు
కోడి ఈక	ఒంటి దూలపు ఇల్లు	కూలి నాలి
ఈల పాట	నూగు మీసాలు	ముందు చూపు
ఈడూ జోడూ	నూకలన్నం	పూల సజ్జ

పాఠం 14

మర్రికి విత్తెంత? ఈతకు లోతెంత?

మర్రికి విత్తెంత? ఈతకు లోతెంత?

మర్రికి విత్తెంత? ఈతకు లోతెంత?

మర్రికి విత్తెంత? ఈతకు లోతెంత?

మర్రికి విత్తెంత? ఈతకు లోతెంత?

మర్రికి విత్తెంత? ఈతకు లోతెంత?

మర్రికి విత్తెంత? ఈతకు లోతెంత?

మర్రికి విత్తెంత? ఈతకు లోతెంత?

14.2. కింది మాటలు చదివించి రాయించాలి.

మర్రి	కత్తులు	కుత్తుక	జోరు
బర్రె	గుత్తి	రామమూర్తి	కోడి
కొర్రలు	బొత్తి	జల్తారు	డోకు
కర్ర	అత్త	వజ్రం	టోకు
పాత్ర	పత్తి	రోలు	చేర్తారు
పౌత్రం	ముత్తెపుచిప్ప	నోరు	చెక్రం

14.3. గీత పెట్టిన చోట ఈ కింది వాటిల్లో సరైన అక్షరం ఏరుకొని రాయించాలి.

(త్త, ర్ర, త్తి, త్తె, ర్రి, త్తా, త్తు, క్ర, ల్తా, జ్ర, ర్రె)

1. మ ___ గింజ	5. గు___లు	9. చె___ం
2. అ ___	6. ము___త	10. జ___రు
3. క ___	7. గొ___లు	11. వ___ం
4. వ ___ ంగి	8. ము___ం	

14.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పు వరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరయిన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

తంమ	ద్రంగివ	మంలుత్రా
టులో	వంద్ర	గర్తజా
తకో	క్రంచె	పుత్తెముచిప్ప
డుజో	క్తంర	రుల్తాజ
గియో	తత్తాము	త్తీక
డుమో	రత్తెక	త్తెసు

14.5. ఈ కింది మాటలను కలిపి చదివించాలి.

ఈత తోపు	కొత్తకోడలు	జోలపాట
మర్రివిత్తు	గడ్డిమోపు	కోతలకాలం
అత్తమాట	మోడుబతుకు	నోటిమాట
చెత్తబుట్ట	మోతబరువు	చింతతోపు

పాఠం 15

అమ్మ ఆశలు బిడ్డల పైనే

అమ్మ ఆశలు బిడ్డల పైనే

అమ్మ ఆశలు బిడ్డల పైనే

అమ్మ ఆశలు బిడ్డల పైనే

అమ్మ ఆశలు బిడ్డల పైనే

అమ్మ ఆశలు బిడ్డల పైనే

అమ్మ ఆశలు బిడ్డల పైనే

అమ్మ ఆశలు బిడ్డల పైనే

15.2. కింది మాటలు చదివించి రాయించాలి.

శరీరం	శాంతం	కమ్మరి	తైదలు
శని	బొమ్మ	తుమ్మెద	మైనం
శకుని	రెమ్మ	నమ్మకం	మైల
శబరి	కమ్మ	కైదు	రైలు
శరం	తుమ్ములు	పైరు	సైన్యం
శరణు			

15.3. గీత పెట్టినచోట ఈ కింది వాటిల్లో సరైన అక్షరం ఏరుకొని రాయించాలి.

(త్రై, శా, ని, మ్ము, శ, పై, మై, దై, రై, మ్మె)

1. ___ ని
2. ___మ్మ
3. ___ంతం
4. తు ___ ద
5. ___సా
6. తు___ లు
7. ___దలు
8. ___లు
9. ___నం
10. ___వం

15.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పు వరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరయిన వరసల్లో కలిపితే మాటలవుతాయి.

శఆ	మ్మఅ	రుపై
వానిశరం	మ్మకొ	లుజై
శరాపే	మ్మెదతు	లతైం
బరిశ	మ్మిలిచి	వంద్రై
తంశాం	కంమ్మన	నంమై
	మ్మఅంక	సాపై

15.5. ఈ కింది మాటలను అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు ఛెయ్యాలి.

శాంతమూర్తి	బొమ్మలకొలువు	పంటపైరులు
శకునిపనులు	తుమ్మెదపాట	పైరగాలి
ఆశనిరాశలు	చెట్టుకొమ్మ	ఇల్లే కైలాసం
శీతాకాలపు చలి	తిమ్మన్న చేతలు	అరుబైలు

దేశమంటే మట్టికాదోయ్-దేశమంటే మనుషులోయ్

దేశమంటే మట్టికాదోయ్-దేశమంటే మనుషులోయ్

దేశమంటే మట్టికాదోయ్-దేశమంటే మనుషులోయ్

దేశమంటే మట్టికాదోయ్-దేశమంటే మనుషులోయ్

దేశమంటే మట్టికాదోయ్-దేశమంటే మనుషులోయ్

దేశమంటే మట్టికాదోయ్-దేశమంటే మనుషులోయ్

దేశమంటే మట్టికాదోయ్-దేశమంటే మనుషులోయ్

దేశమంటే మట్టికాదోయ్-దేశమంటే మనుషులోయ్

16.2. కింది మాటలు చదివించి రాయించాలి.

దోషం	సంతోషం	కొట్టం	పోవోయ్
రోషం	పిట్ట	పట్టనం	వద్దోయ్
చేష్టలు	లొట్టి	చుట్టాలు	జేసన్
తిష్ట	బుట్ట	పటేల్	మోహన్
అష్టమి	గొట్టం	రామన్	సరదార్
షరాబు			

16.3. గీత పెట్టినచోట ఈ కింది వాటిల్లో సరైన అక్షరం ఏరుకొని రాయించాలి.

(ష, షా, షి, ష్, షు, ట్ట, ట్టి, ష్ట, ట్టై, ట్టా, య్, ట్టు)

1. రు___	5. మను___లు	9. తో___
2. పాలి___	6. ___వుకారు	10. ప___డ
3. దో___ం	7. బు___	11. అ___
4. అ___మి	8. ప___లు	12. రాదో___

16.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పు వరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరయిన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

మదో	ట్టిమ	పాష్లి
దోలుషు	ట్టైకలు	ల్న్సిపె
షంవి	ష్టంక	డ్రో
వుషారుకా	డట్టెప	జ్తా
ఆడంషా	ట్టంకో	దోయ్కా
యంకషా		

16.5. ఈ కింది వాటిల్లో అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

పుష్యమాసం	మట్టితట్ట	పోతేపోనియ్
లాభనష్టాలు	పశువులకొట్టం	చెడువానేసెయ్
ఆషాడపట్టి	మువ్వలపట్టెడ	
తార్ రోడ్		

సికిందరాబాద్ స్టేషన్

మనదేశం భారత దేశం-మనరాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశం

మనదేశం భారత దేశం-మనరాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశం

మనదేశం భారత దేశం-మనరాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశం

మనదేశం భారత దేశం-మనరాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశం

మనదేశం భారత దేశం-మనరాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశం

మనదేశం భారత దేశం-మనరాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశం

మనదేశం భారత దేశం-మనరాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశం

మనదేశం భారత దేశం-మనరాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశం

17.2. కింది మాటలను చదివించి రాయించాలి.

భారం	భయం	రధం	అవధి
భూదేవి	భేదం	ధనుస్సు	ధాత్రి
భటుడు	మధన	బోధన	ధోవతి
భద్రం	రంధి	వసుంధర	స్త్రీ
భోజనం			

17.3. గీత పెట్టిన చోట కిందివాటిలోని సరైన అక్షరం ఏరుకొని రాయించాలి.

(భో, భ, భా, భే, భూ, ధి, ధో, ధా, ధ, స్త్రీ)

1. ____ మి
2. ____ రం
3. ____ యం
4. ____ జనం
5. ____ దం
6. ____ ర
7. ____ త్రి
8. అవ ____
9. ____ వతి
10. ఇ ____

17.4. కింది మాటల్లో అక్షరాలు తప్పువరసలో ఉన్నాయి. వాటిని సరైన వరసలో కలిపితే మాటలవుతాయి.

ధివ్యా	ధోతివ	కీర్త	గభగభ
ధిసం	ధబా	జభన	భోనజం
విధిరో		యంభ	

17.5. ఈ కిందివాటిల్లో అక్షరాలు కలుపుకుంటూ చదివేట్టు చెయ్యాలి.

భోగభాగ్యాలు	భూకంపం	భార్యాభర్తలు	దైవారాధన
దొంగభయం	తెలుగుభాష	ధర్మబుద్ధి	శివధనుస్సు
భారతకధ	ధనధాన్యాలు	చలవధోవతి	
భయమేభూతం			

మన జన్మభూమి భారతభూమి.

పాఠం 18

కూడికలు

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	2	5	5	4
4	3	7	4	6
	4		7	13
7	9	12	16	23

(6)	(7)	(8) రూ. - పై.
14	284	10 - 15
18	426	12 - 25
22	718	14 - 08
54	1428	36 - 48

నేర్పేవారికి సూచనలు

1. ఒకటికన్న ఎక్కువ అంకెలను కలపటం కూడిక.
   + కూడికకు గుర్తు.

2. పాఠంలో ఆరు మాదిరి లెక్కలు ఇవ్వబడ్డాయి. మొదటి నాల్గింటిలో రెండంకెలను, మూడంకెలను కలిపి కూడటం జరిగింది. ఐదవ లెక్కలో రెండు అంకెలు ఒక సంఖ్య కూడబడ్డాయి. సంఖ్య వచ్చినపుడు ఎడమవైపు అంకె పదులస్థానమనీ, కుడివైపు అంకె ఒకట్లస్థానమనీ చెప్పాలి. ఈ లెక్కలో కుడి వైపు అంకెలు కూడితే 13 వస్తుంది. 13 లోని ఒకటిని పైన పదులస్థానంలో వేసి 3 ను ఒకట్లస్థానంలో జవాబు రాసేచోట వేసుకోవాలి. ఎడమవైపున 1, పైకి వేసిన 1 రెండూ కలిసి 2 అవుతాయి. జవాబు 23. అన్నింటికీ ఇదేపద్ధతి. ఏడవ లెక్కలో అన్నీ మూడంకెల సంఖ్యలే. పదులకు ఎడమవైపున ఉన్నది వందల స్థానమని చెప్పాలి. చివరిలెక్కలో రూపాయలు, పైసల కూడిక ఇవ్వబడింది. కుడివైపు పైసలను కూడినప్పుడు ఒకవేళ అవి నూరును మించితే వందలస్థానంలో వేసుకొని వాటికి కలపాలి. రూపాయల లెక్కలు, ప్రయోజనం నిత్యజీవితంలో ఉంటాయి. నోటిలెక్కలు అధ్యాపకులు ఊహించి చెప్పి చేయించాలి. ఆ తరవాత కష్టమైన లెక్కలు రాతలో చేయించాలి.

18.1 ఈ కింది కూడికలు చేయించండి :

3	2	6	4	6
4	5	7	5	9
2	1	8	10	11
9	8	[illegible]	19	26

17	35	49	121	516
14	44	52	134	612
12	26	40	215	203

రూ. పై.	రూ. పై.	రూ. పై.	రూ. పై.	రూ. పై.
12 . 16	5 . 16	6 . 00	4 . 00	8 . 50
13 . 40	6 . 12	9 . 00	5 . 00	[illegible] . 14
21 . 56	2 . 03	11 . 00	10 . 00	18 . 50

18.2. ఈ కింది రాతలెక్కలను అర్థమయ్యేట్టుచెప్పి చేయించాలి.

(a) రిక్షా నర్సిములు రిక్షాలాగి ఒకరోజు 20 రూ., ఆ మర్నాడు 16 రూ. 40 పై., ఆ మర్నాడు 12 రూ. 70 పై. సంపాయించాడు. మూడు రోజులకూ కలిపి అతను సంపాయించిన మొత్తమెంత ?

(b) లక్ష్మమ్మ నిరుడు వరికోతలప్పుడు 70 రూపాయల కూలిపని చేసింది. కుప్ప నూర్పులప్పుడు దొరికినవడ్లు అమ్మితే 40 రూపాయలు వచ్చాయి. ఈ యేడు నాట్లువేస్తే 36 రూపాయలు దొరికాయి నిరుటినుంచి ఇప్పటి దాక లక్ష్మమ్మ ఎన్ని రూపాయలు సంపాయించింది ?

(c) భూమయ్య గూడెంనుంచి హైదరాబాదుకు బయల్దేరాడు. గూడెంనుంచి నాలుగురోడ్లదాకా 50 పైసలిచ్చి టాక్సీ మోటారులో వచ్చాడు. నాలుగు రోడ్లనుంచి 3 రూ. 75 పై. టిక్కెట్టుకొని బస్సెక్కి నల్లగొండలో దిగాడు. నల్లగొండలో బస్సెక్కి 5 రూ. టిక్కెట్టుకొని హైదరాబాదు చేరుకున్నాడు. గూడెంనుంచి హైదరాబాదు చేరటానికి భూమయ్య కెంత ఖర్చయింది ?

పాఠం 19

తీసివేత

(1)

$$\begin{array}{r} 6 \\ -4 \\ \hline 2 \\ \hline \end{array}$$

(2)

$$\begin{array}{r} 19 \\ -5 \\ \hline 14 \\ \hline \end{array}$$

(3)

$$\begin{array}{r} 12 \\ -7 \\ \hline 05 \\ \hline \end{array}$$

(4)

$$\begin{array}{r} 24 \\ -10 \\ \hline 14 \\ \hline \end{array}$$

(5)

$$\begin{array}{r} 90 \\ -26 \\ \hline 64 \\ \hline \end{array}$$

(6)

$$\begin{array}{r} 36 \\ -29 \\ \hline 07 \\ \hline \end{array}$$

(7)

రూ.	-	పై.
10	-	50
−4	-	20
06	-	30

నేర్పేవారికి సూచనలు

'— ఇది తీసివేతకు గుర్తు. తీసివేతలో కూడా అంకెలకింద అంకెలను వేసుకోవాలి కింది అంకెకు ఎడమపక్కన '— గుర్తుంటే పై అంకె నుంచి కింది అంకెను తీసివేయాలని అర్థం. తీసివేయటమంటే పెద్ద (అంకె) సంఖ్యలో నుంచి చిన్న (అంకె) సంఖ్యను తీసివేయటం అన్నమాట ముందు చేతివేళ్ళ తెరవటం మూయటం ద్వారా తీసివేత అంటే ఏమిటో అర్థమయ్యేట్టు చెప్పాలి. 90 లోనుంచి 26 ను ఒక్కసారి తీసివేయటం సాధ్యం కాకపోవచ్చు కాబట్టి **ఇదో** మాదిరి లెక్కను ఈ కిందివిధంగా చెప్పి చేయించాలి. వేరువేరుగా అంకెవరసన తీసివేయాలి. ఒకట్ల స్థానంలో పైన సున్న ఉంది. సున్నకు విలువలేదు. కాబట్టి సున్నలో నుంచి 6 ను తీసివెయ్యలేము. పదుల్దస్థానంలో 9 ఉంది. అందులోనుంచి 1 ని తీసుకుంటే అది ఒకట్ల స్థానంలో ఉన్న సున్నతో కలిసి 10 అవుతుంది ఇప్పుడు 10 లోనుంచి 6 ను తీసివేస్తే 4 మిగుల్తుంది. ఆ నాలుగును గీత కింద వేసుకోవాలి. ఇప్పుడు పదుల స్థానంలో ఉన్నది 8 అవుతుంది. 8 లో నుంచి 2 ను తీసివేస్తే మిగిలేది 6. ఈ 6 ను గీత కింద పదుల స్థానంలో రాయాలి. అంటే 90 లోంచి 26 ను తీసివేస్తే మిగిలేది 64 అని చెప్పాలి. రూపాయల పైసల తీసివేతలో గూడా ఇదే సూత్రం వర్తిస్తుంది. ముందు నోటి లెక్కలుగా కొన్ని చేయించి తరువాత రాత లెక్కలు వేయించాలి.

పాఠం 19

తీసివేత

(1)

$$\begin{array}{r} 6 \\ -4 \\ \hline 2 \\ \hline \end{array}$$

(2)

$$\begin{array}{r} 19 \\ -5 \\ \hline 14 \\ \hline \end{array}$$

(3)

$$\begin{array}{r} 12 \\ -7 \\ \hline 05 \\ \hline \end{array}$$

(4)

$$\begin{array}{r} 24 \\ -10 \\ \hline 14 \\ \hline \end{array}$$

(5)

$$\begin{array}{r} 90 \\ -26 \\ \hline 64 \\ \hline \end{array}$$

(6)

$$\begin{array}{r} 36 \\ -29 \\ \hline 07 \\ \hline \end{array}$$

(7)

రూ.	పై.
10	50
−4	20
06	30

నేర్పేవారికి సూచనలు

'— ఇది తీసివేతకు గుర్తు. తీసివేతలో కూడా అంకెలకింద అంకెలను వేసుకోవాలి కింది అంకెకు ఎడమపక్కన '— గుర్తుంటే పై అంకె నుంచి కింది అంకెను తీసివేయాలని అర్థం. తీసివేయటమంటే పెద్ద (అంకె) సంఖ్యలో నుంచి చిన్న (అంకె) సంఖ్యను తీసివేయటం అన్నమాట ముందు చేతివేళ్ళు తెరవటం మూయటం ద్వారా తీసివేత అంటే ఏమిటో అర్థమయ్యేట్టు చెప్పాలి. 90 లోనుంచి 26 ను ఒక్కసారి తీసివేయటం సాధ్యం కాకపోవచ్చు కాబట్టి ఐదో మాదిరి లెక్కను ఈ కిందివిధంగా చెప్పి చేయించాలి. వేరువేరుగా అంకెవరసన తీసివేయాలి. ఒకట్ల స్థానంలో పైన సున్న ఉంది. సున్నకు విలువలేదు. కాబట్టి సున్నలో నుంచి 6 ను తీసివెయ్యలేము. పదుల్ధానంలో 9 ఉంది. అందులోనుంచి 1 ని తీసుకుంటే అది ఒకట్ల స్థానంలో ఉన్న సున్నతో కలిసి 10 అవుతుంది ఇప్పుడు 10 లోనుంచి 6 ను తీసివేస్తే 4 మిగుల్తుంది. ఆ నాలుగును గీత కింద వేసుకోవాలి. ఇప్పుడు పదుల స్థానంలో ఉన్నది 8 అవుతుంది. 8 లో నుంచి 2 ను తీసివేస్తే మిగిలేది 6. ఈ 6 ను గీత కింద పదుల స్థానంలో రాయాలి. అంటే 90 లోంచి 26 ను తీసివేస్తే మిగిలేది 64 అని చెప్పాలి. రూపాయల పైసల తీసివేతలో గూడా ఇదే సూత్రం వర్తిస్తుంది. ముందు నోటి లెక్కలుగా కొన్ని చేయించి తరువాత రాత లెక్కలు వేయించాలి.

19.1 ఈ క్రింది తీసివేతలు తెలియజెబుతూ చేయించండి

6	12	10	14
− 4	− 5	− 3	− 10
2	7	7	4
24	86	90	124
− 11	− 32	− 26	− 120
13	54	64	4
486	674	460	600
− 431	− 221	− 244	− 232
55	453	216	368

19.2. ఈ కింది నోటిలెక్కలను అర్థమయ్యేట్టు చెప్పి చేయించాలి.

1. అంకమ్మగారి మామిడి తోటలో 56 మామిడి చెట్లున్నాయి. ఈ ఏటి తుఫాను లో 29 చెట్లు కూలి పోయాయి. మిగిలిన చెట్లెన్ని ?
2. వెంకయ్య ఈ ఏడు పండిన ధాన్యం అమ్మగా 2000 రూ. వచ్చాయి. వాటిలో 900 రూ. అప్పు కట్టాడు. అతని దగ్గర మిగిలిందెంత ?
3. లింగమ్మకు ఈ నెలకి 375 రూ. జీతం వచ్చింది. ఇంటి ఖర్చులకు 275 అయ్యింది. ఆమె దగ్గర మిగిలినదెంత ?
4. నర్సమ్మ ప్రతినెలా 60 లీటర్ల. పాలు పోస్తుంది. ఈ నెల 51 లీటర్లు మాత్రమే పోసింది. ఎన్నిలీటర్లు తక్కువ పోసింది ?
5. మల్లమ్మ ఒక చీర 25 రూ. 50 పైసలకు కొన్నది. అదే చీర లింగమ్మకు 23 రూ. 75 పైసలకు దొరికింది. మల్లమ్మ ఎంతసొమ్ము నష్టపడింది ?

19.3. ఈ కింది రాతలెక్కలు చేయించండి :

1. రాములు 5 రూపాయలు బజారుకు తీసుకెళ్ళాడు. నూనె 2 రూ. 10 పైసలకు కొన్నాడు. 80 పైసలకు కూరలు కొన్నాడు. అతని దగ్గర ఇప్పుడు డబ్బులెన్ని మిగిలి ఉంటాయి?

2. కమలమ్మ దగ్గర 10 రూపాయలు ఉన్నాయి. దానిలో 4 రూ. 50 పైసలకు బియ్యం, 1రూ. 25 పైసలకు చింతపండు, 2 రూ. పెట్టి కందిపప్పు కొన్నది. ఇంకా ఆమె దగ్గర మిగిలినదెంత?

3. లింగయ్య తన కొడుకుకి 1రూ. 65పైసలు పెట్టి రాతపుస్తకం, 0.25 పైసలు పెన్సిలు కొని, కొట్టువాడికి 2 రూ. ఇచ్చాడు. అతనికి తిరిగి వచ్చేదెంత?

4. ఒకపిల్లవాడు 0.50 పైసలు వాళ్ళమ్మదగ్గర తెచ్చుకున్నాడు. రూ 0.05 పైసలు బలపం, రూ. 0.15 పైసలు రబ్బరు, రూ 0.10 పైసలు జీడీలు కొన్నాడు. ఇంకా వాడిదగ్గర ఉన్నదెంత?

పాఠం 20

హెచ్చవేత

4 ×2 8	12 ×4 48	24 ×12 48 24 288
20 ×10 200	రూ. పై. 12 - 10 ×4 48 - 40	రూ. పై. 14 - 50 ×12 174 - 00

నేర్పేవారికి సూచనలు

హెచ్చవేతను "×" గుర్తుతో సూచిస్తారు. ఇక్కడ కూడా ఒక అంకె కింద మరో అంకెను వేసుకోవచ్చు. కింది అంకె ఎడమ పక్కన × గుర్తువేస్తే హెచ్చవేత అని తెలుస్తుంది. మూడో మాదిరిలెక్కలో రెండంకెల సంఖ్యను (24ను) మరో రెండంకెల సంఖ్య (12) తో హెచ్చించటం చూపబడింది. ముందు 24లో ఒకట్ల స్థానంలో ఉన్న 4ను కింద 12లో ఒకట్ల స్థానంలో ఉన్న 2తో హెచ్చించాలి. వచ్చిన 8ని ఒకట్ల స్థానంలో వేసుకోవాలి. తర్వాత ఈ 2తో 24లో పదులస్థానంలో ఉన్న 2ను హెచ్చించాలి. అప్పుడువచ్చే 4 ను గీతకింద పదుల స్థానంలో వేసుకోవాలని చెప్పాలి. ఆ తర్వాత 12లో పదుల స్థానంలో ఉన్న 1తో 4ను హెచ్చించి గీతకింద పదుల స్థానంలో ఉన్న 2 కింద వేసుకోవాలనీ, 2ను హెచ్చించి వచ్చినదాన్ని దానికి ఎడమవైపున వేసుకోవాలనీ, కుడివైపున అంకెలు వేయరాదనీ చెప్పాలి. ఆ తర్వాత ఈ రెండు వరసల్లో ఉన్న అంకెల్ని కూడాలని చెప్పి, చేయించాలి. హెచ్చవేత అంటే "రెట్లు" అనే అభిప్రాయం అర్థం అయ్యేట్టు చెప్పాలి. 4 × 3 అంటే నాలుగుకు మూడు రెట్లు, నాలుగుకు మూడింతలు అనేది బొమ్మలద్వారా చూపించవచ్చు. మూడుసార్లునాలుగు చొప్పున పుస్తకాలనో, ఇటికలనో బొమ్మలుగా గీచి హెచ్చింపును బోధించాలి. 4 × 3 అంటే 4 + 4 + 4 అనే అభిప్రాయం అర్థం కావాలి.

20.1. ఈ కింది లెక్కలు చెప్పి చేయించండి :

5 ×4 20	4 ×4 16	15 ×3 45	16 ×10 00 16 160	16 ×12 32 16 192
48 ×16 288 48 768	24 ×14 96 24 336	36 ×22 72 72 792	89 ×19 801 89 1691	92 ×28 736 184 2576

20 . 2. ఈ కింది రాతలెక్కలను అర్థమయ్యేట్టుచెప్పి చేయించాలి.

1. బ్రూక్ బాండ్ కంపెనీలో నారాయణకు రోజువారి కూలీ 7 రూ. దొరుకుతుంది. అయితే వారానికి నారాయణకు మొత్తం కూలి ఎంత?
2. రాములమ్మ పట్నంలో చదువుతున్న తన కొడుక్కి నెలకు 150 రూ. పంపేది. ఒక సంవత్సరంలో ఆమె పంపిన మొత్తమెంత?
3. పెంచలయ్య తండ్రిచేసి పంపిన అప్పును నెల నెలా 50 రూపాయల చొప్పున తీరుస్తున్నాడు. నాలుగు సంవత్సరాల్లో అతను మొత్తం అప్పు తీర్చాడు. అంటే ఎంత పైకం చెల్లువేశాడు?
4. రాజు ఒక పెన్సిలు 35 పైసలకు కొన్నాడు. 12 పెన్సిళ్ళ వెల ఏంత?
5. ఒక పోస్టుకవరు 30 పైసలు. 12 కవర్ల వెల ఎంత?
6. రాగమ్మ నెలకి 10 రూ. చొప్పున 3 సంవత్సరాలు పోస్టాఫీసులో దాచుకుంది. చివర్లో ఆమె దాచిపెట్టిన మొత్తమెంత?

పాఠం 21

భాగహారం (భాగారం)

12 ÷ 2

```
2 ) 12 ( 6
    12
    --
     0
```

48 ÷ 2

```
2 ) 48 ( 24
    4
    --
    08
     8
    --
     0
```

196 ÷ 4

```
4 ) 196 ( 49
    16
    ---
     36
     36
     --
      0
```

నేర్పేవారికి సూచనలు

(భాగహారం (కొందరు ఉచ్చారణలో భాగారం) అంటే సమంగా పంచటం. " ÷ " ఇది భాగారానికి గుర్తు. ముందు నోటిలెక్కలు చేయించిన తర్వాత పలక మీదగాని, నోటుబుక్కు మీదగాని అంకెలతో చేయించాలి. కుడి వైపున వచ్చే అంకె జవాబు. కింద మిగిలినదాన్ని శేషం అంటారు. భాగారాలు నేర్పేముందు ఎక్కాలు 10 దాకా నేర్పాలి.)

21.1. ఈ కింది భాగారాలు చేయించండి :

6) 12 (2) 48 (2) 144 (3) 9 (

3) 6 (3) 48 (5) 125 (

8) 128 (4) 256 (5) 400 (5) 490 (

21.2. ఈ కింది రాతలెక్కలను అర్థమయ్యేట్టుచెప్పి చేయించాలి.

1. మేస్త్రి 600 రూపాయలను 20 మంది పనివాళ్ళకు కూలి కిందపంచాడు. ఒక్కొక్కరికి ఎంత వచ్చింది ?
2. కూరగాయలమ్మే బాలమ్మ మార్కెట్లో 2 కిలోల దోసకాయలను 4 రూపాయలకు కొనుక్కొచ్చింది. అయితే ఆ లెక్కన పావుకిలో దోసకాయలకు ఎంతవుతుంది ?
3. నరసమ్మ 30 లీటర్ల పాలకు 90 రూపాయలు తీసుకుంది. ఆ లెక్కన ఒక్కలీటరు పాలు విడిగా పోస్తే ఎంత తీసుకుంటుంది?
4. 600 రూపాయలను 4 మంది సమానంగా పంచుకున్నారు. ఒక్కొక్కరికి ఎంత వస్తుంది ?
5. 10 మంది కూలీలు ఒక్కరోజులో 80 గంటల పనిచేసారు. అయితే ఒక్కొక్కకూలి సగటున ఎంత పనిచేశాడు ?